

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย พุทธศักราช 2529 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อเป็นแนวทาง
พื้นฐานในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะเสนอเป็นหัวข้อ
ตามลำดับดังนี้ คือ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
2. หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้คำนิยามของหลักสูตรไว้หลายทัศนะ เช่น

สันต์ ชรรมบำรุง (2527 : 6) กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรหมายถึง เนื้อหาวิชา
ประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่จัดให้แก่ผู้เรียน

อัจฉิมา สวัสดิ์ฉวีวัน (2532 : 10) กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรหมายถึง กิจกรรม
หรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้สอนให้เป็นไปตาม
เกณฑ์ที่กำหนดไว้

ภิญโญ สาธร (2532 : 9) กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรหมายถึง แผนงานที่จัดให้
มีการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกษกานดา สุภาพจน์ (2533 : 9) กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสาร

ที่เป็นโครงการหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่เป็นระบบ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่วางไว้

จากความหมายของหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่าน พอสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา กิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน โดยครูจะเป็นผู้จัด เนื้อหา กิจกรรม หรือ ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของโครงการและแผนงาน ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และประเมินผลผู้สอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและคุณลักษณะที่วางไว้

องค์ประกอบของหลักสูตร

พนัส หันนาคินทร์ (2535 : 22 - 63) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นเครื่องมือที่จะใช้กำหนดโอกาสทางการเรียนรู้อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายการศึกษา ซึ่งแต่ละสังคมได้ตั้งความหวังไว้
2. การวางรูปแบบของหลักสูตร เป็นการกำหนดว่า ภายใต้งบประมาณต่าง ๆ ที่เป็นขีดจำกัด เราต้องการให้ผลผลิต คือ ตัวนักเรียนที่จะรับการศึกษาอันมีคุณสมบัติอย่างไรทั้งในอนาคตและปัจจุบัน
3. โครงสร้างของหลักสูตร เป็นกลุ่มวิชาที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนอันประกอบด้วยส่วนที่เป็นวิชาบังคับทั่วไป วิชาบังคับเฉพาะหมวด และวิชาเลือกตามความสนใจ
4. การจัดเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์ หรือโอกาสทางการเรียนรู้ให้ได้รับประโยชน์จากการใช้หลักสูตร โดยการสร้างประสบการณ์ทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน
5. การประเมินหลักสูตร เป็นการใช่วิธีการต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้เพียงใด

การประเมินหลักสูตร

ชัมพันธ์ กุญชร ณ อุษณา (2530 : 17) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรด้านต่าง ๆ เพื่อดูว่า หลักสูตร

นั้นได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และจะปรับปรุงหลักสูตร และการเขียนการสอนให้ดีที่สุดอย่างไร

ธวัชใจ มณีวงศ์ (2533 : 20) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการ ตัดสินความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพและคุณค่าของหลักสูตร โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลและการ วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติสืบเนื่องกันสม่ำเสมอ

วิชิตชัย ชัยจิรฉายากุล (2534 : 168) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็น กิจกรรมของการตรวจสอบ และประเมินว่าหลักสูตรที่นำไปใช้นั้น มีข้อดีและบกพร่อง ตลอดจน ส่วนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

เดวิส (Davis. 1983 : 49) ให้คำนิยามการประเมินหลักสูตรว่า เป็น กระบวนการที่จะอธิบายและจัดกระทำข้อมูลเพื่อให้ประโยชน์ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

แมคคอร์มิค และ เจมส์ (McCormick and James. 1988 : 2) ให้ทัศนะ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรว่า เป็นการกระทำเพื่อต้องการชี้ให้เห็นเพื่อที่จะแก้ไขกิจกรรม การเขียนการสอนให้พัฒนาขึ้น

จากความหมายของการประเมินหลักสูตร พอจะสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ และการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจประสิทธิผลและคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งควรที่จะมี การประเมินอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

เกษกานดา สุภาพจน์ (2533 : 11 - 12) ได้รวบรวมรูปแบบการประเมินหลักสูตร กล่าวโดยสรุป แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบที่วัดความมุ่งหมายเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่เน้นความมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยพยายามกำหนดความมุ่งหมายและตีค่าความมุ่งหมาย การประเมินจะให้ คุณค่ามากน้อยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จ ผู้นำการประเมินนี้ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) และแฮมมอนด์ (Hammond)

2. รูปแบบที่ชัดเจนเป็นหลัก รูปแบบนี้อาศัยแบ่งเกณฑ์ได้ 2 ประเภท

2.1 เกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุ เช่น การประเมินกระบวนการหรือวิธีการ

2.2 เกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลการที่หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การประเมินผลผลิต

ผู้ว่าการประเมินนี้ ได้แก่ สคริฟเวน (Scriven) และ สเตค (Stake)

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ ผู้ว่าการประเมินคือ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โพรวาส (Provas) และอัลคิน (Alkin)

การจะเลือกรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินสถานการณ์ของหลักสูตรที่ใช้ สิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรหรือคุณค่าที่ได้จากรูปแบบการประเมิน ตลอดจนความสามารถในการอธิบายการปฏิบัติตามโครงการประเมิน

สำหรับการวิจัยนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ดังจะกล่าวได้ต่อไปนี้

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม (จำเนียร สุขหลาย และคนอื่น ๆ. 2535 : 72) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL)

เท็มจันท์ พานิชย์ผลินไชย (2534 : 54 - 57) กล่าวถึง แบบจำลองหรือรูปแบบชิปปี้ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาเหตุผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยระบุถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

และภายใน ที่อาจมีผลกระทบต่อโครงการ ระดับถึงความต้องการและโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อได้วิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้วอย่างละเอียด จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ขึ้น อาจสรุปได้ว่า การประเมินบริษัทเป็นการประเมินเพื่อการวางแผนการตัดสินใจ ในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการนั่นเอง

2. การประเมินข้อมูลนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการ ประเมินความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ และ อื่น ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นมีส่วน ช่วยให้การบรรลุจุดหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินเกี่ยวกับ

- 2.1 สมรรถภาพและความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานที่จะบริหารโครงการ
- 2.2 กลยุทธ์หรือวิธีที่จะทำให้โครงการบรรลุถึงวัตถุประสงค์
- 2.3 รูปแบบเฉพาะของข้อมูล ที่จะช่วยสนับสนุนการนำไปใช้ของกลยุทธ์ที่ได้

เลือกสรรแล้ว

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการ ควบคุมการบริหารโครงการ ผลงานของการประเมินจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโครงการ ใช้ปรับปรุงโครงการให้สามารถดำเนินการและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของ การประเมินกระบวนการจำแนกได้ 3 ประการคือ

- 3.1 เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อพยากรณ์ความบกพร่องในการดำเนินงานโครงการ
- 3.2 เพื่อเสนอข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินโครงการ
- 3.3 เพื่อดำรงไว้ซึ่งการดำเนินโครงการให้เป็นไปด้วยดี

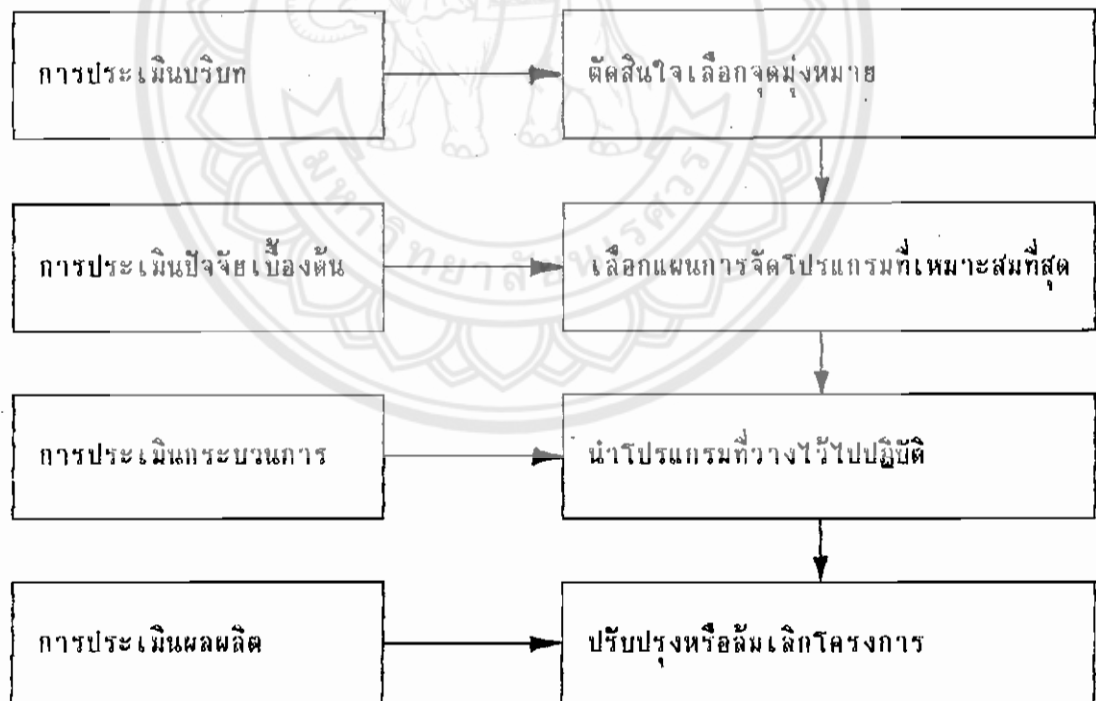
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพิจารณาตัดสินใจหรือการแสดงความคิดเห็นต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในขณะที่ โครงการกำลังดำเนินการอยู่และเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว การประเมินในลักษณะนี้เป็นการ เปรียบเทียบระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นกับเกณฑ์หรือมาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดขึ้นไว้โดย วิเคราะห์ เพื่อให้ทราบว่าโครงการประสพกับความสำเร็จ หรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยเหตุใด โดยพิจารณาวิเคราะห์จาก บริษัท ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการ

ดังนั้นการนำเอารูปแบบการประเมินชีพี้ไปใช้น่าจะทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. พิจารณาโครงการให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

ในเรื่องของการใช้รูปแบบชีพี้ และประเภทของการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการมีความสัมพันธ์กัน ดังปรากฏในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของประเภทการประเมิน และการตัดสินใจ

หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรนาฏศิลป์ไทย

หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรนาฏศิลป์ที่ได้แสดงไว้ในเอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตร์
ฉบับพุทธศักราช 2529 (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. 2529 : 19 - 23)

หลักการของหลักสูตร

ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องบ่งชี้อารยธรรมของชาติเป็นมรดกทางวัฒนธรรม สมควรต้องมีการสืบทอดดำรงไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง ศิลปะด้านนาฏศิลป์ คีตศิลป์และดุริยางคศิลป์ เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ อาจสูญหายไปได้หรือมีอาจพัฒนาให้มีรูปแบบได้หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษา ค้นคว้า และส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเชิงวิชาการและปฏิบัติการ เพื่อให้ศิลปะนั้นดำรงคุณค่าต่อชีวิตและสังคม คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการผลิตกำลังคนเพื่อไปสอนนาฏศิลป์ คีตศิลป์ และดุริยางคศิลป์ ให้มีสมรรถภาพสูงตามความต้องการของสังคม ในการจรรโลงอารยธรรมของประเทศไทย

✓ โครงสร้างของหลักสูตร

ความมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์และคีตศิลป์ศึกษา ได้พัฒนาจากปรัชญาการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ ในการที่จะผลิตกำลังคนด้านครุวิชาชีพ โดยมุ่งที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่ตนศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หลักสูตรยังได้วางแนวทางของแต่ละสาขาไว้สองแนว คือ

1. แนวทางกว้าง เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ความสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งสาขา โดยเลือกสาขาวิชาอีกหนึ่งสาขาเป็นสาขางานรองหรืออาจเลือกกรอาชีพต่าง ๆ ในลักษณะทั่วไปก็ได้

2. แนวทางเฉพาะงาน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะงาน นำไปประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี ในสาขางานเฉพาะนั้น ๆ

วิชาเอกหนึ่ง ๆ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษาสามารถเลือกศึกษาได้ 3 แนวทาง คือ

1. สาขางานเฉพาะ ผู้ที่ศึกษาวิชาเอกใดวิชาเอกหนึ่งอาจเลือกสาขางานเฉพาะที่จะให้สามารถปฏิบัติงานเฉพาะในสาขานั้นได้ตามเกณฑ์ที่วิชาเอกนั้น ๆ กำหนด ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

2. สาขางานรอง ผู้ที่ศึกษาวิชาเอกใดวิชาเอกหนึ่งใน 6 วิชาเอก อาจเลือกสาขาอื่นเป็นสาขางานรองได้ โดยศึกษารายวิชาในวิชาเอกนั้น ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ตามเกณฑ์ที่วิชาเอกนั้นกำหนด

3. วิชาทั่วไป ผู้ที่ศึกษาวิชาเอกใดวิชาเอกหนึ่ง อาจเลือกในลักษณะทั่วไปกล่าวคือ ไม่เลือกสาขางานรอง แต่เลือกศึกษารายวิชาต่าง ๆ ให้ครบตามเกณฑ์วิชาเลือก 18 หน่วยกิต หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษาได้เลือกแผนการเรียนต่าง ๆ ได้ 6 วิชาเอก และอาจเลือกแนวทางกว้าง หรือแนวทางเฉพาะงานตามโครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

1. วิชาชั้น	ไม่น้อยกว่า	72	หน่วยกิต
1.1 วิชาชั้นเฉพาะสาขา	ไม่น้อยกว่า	54	หน่วยกิต
1.2 วิชาชั้นเลือก	ไม่น้อยกว่า	18	หน่วยกิต
2. วิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

สำหรับโครงสร้างหลักสูตร วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย มีดังนี้

1. วิชาชั้น	ไม่น้อยกว่า	72	หน่วยกิต
1.1 วิชาชั้นเฉพาะสาขา		60	หน่วยกิต
1.2 วิชาชั้นเลือก		18	หน่วยกิต

ให้ดูจากหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา

ให้ดูเกณฑ์เลือกสาขางานรองหรือสาขางานทั่วไปของแต่ละสาขาวิชาที่กำหนดไว้

2. วิชาเลือกเสรี		6	หน่วยกิต
------------------	--	---	----------

ให้เลือกรายวิชาในสาขาใดก็ได้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ที่ใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP MODEL)
2. งานวิจัยเกี่ยวกับสาขาวิชาานาญศิลป์
3. งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP MODEL)

งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้รูปแบบซีบีพี

สมหญิง จันทฤทธิ์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษาของสภาการฝึกหัดครู (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2524 โดยที่ใช้รูปแบบซีบีพี ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาเอกพลศึกษาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู และสอดคล้องตามแนวการจำแนกความมุ่งหมายการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย แต่เน้นในด้านจิตพิสัยมากที่สุด ความมุ่งหมาย ของหลักสูตรบางข้อยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรในด้านการใช้ภาษา ควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และควรเรียงลำดับความสำคัญของความมุ่งหมายในด้านโครงสร้างของหลักสูตร ควรปรับปรุง จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกพลศึกษา ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เนื้อหาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรครบทุกข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดเนื้อหาด้านจิตพิสัย เนื้อหาบางวิชาซ้ำซ้อนกัน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะอุปกรณ์การเรียนการสอนมีค่อนข้างน้อย และไม่ครบตามรายวิชาในหลักสูตร ตำราเรียนมีน้อย ไม่ทันสมัย สถานที่เรียนมีไม่เพียงพอ

ด้านกระบวนการ กระบวนการของหลักสูตรโดยส่วนรวม มีความเหมาะสมในด้านการสอนของอาจารย์ แต่ในด้านการเรียนของนักศึกษายังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะนักศึกษามีลักษณะเป็นผู้รับ มีการซักถามและแสดงความคิดเห็นน้อย ส่วนในด้านการวัดและการประเมินผล โดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่มีบางเรื่องที่ควรปรับปรุง เช่น อาจารย์ผู้สอนล่าเอื้อง และไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและการประเมินผล

ด้านผลผลิต บัณฑิตโดยส่วนรวม มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นครูพลศึกษา แต่ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตยังมีความต้องการให้บัณฑิตมีคุณสมบัติสูงกว่าที่เป็นจริง

สมสมร เทพนาโสภณัสส์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบทการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปัจจัยภายนอก และมีความชัดเจนของภาษาและสามารถนำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และระบุถึงความเป็นนักคหกรรมศาสตร์ดีปานกลางค่อนข้างมาก โครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวข้องกับจำนวนหน่วยกิตรวม หน่วยกิตหมวดวิชา และหน่วยกิตรายวิชา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดี เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตและเนื้อหา รายวิชาที่มีประโยชน์และมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพระดับปานกลางค่อนข้างมาก

ปัจจัยเบื้องต้น ด้านอาจารย์และนักศึกษา ในวิชาเขตส่วนใหญ่มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ระดับปานกลางค่อนข้างมาก ยกเว้นส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีความเพียงพอระดับปานกลางค่อนข้างน้อย คุณภาพค่อนข้างต่ำ และความสะดวกในการใช้บริการระดับปานกลางค่อนข้างน้อย

กระบวนการผลิต การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โดยทั่วไปมีความเหมาะสมอยู่ในปานกลางระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นบรรยากาศการเรียนภาคทฤษฎี การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล และการปรับปรุงการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมปานกลางค่อนข้างน้อย

ผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพตรงตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างมาก

อัจฉิมา สวัสดิ์ชวิน (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ระดับอนุปริญญา ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2528 โดยใช้แบบจำลองซิปป์ประเมิน ผลการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาเอกนาฏศิลป์และการละครสอดคล้องตามแนวการจำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษาของบลูมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สำหรับภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย แต่จุดมุ่งหมายยังไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรควรปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะด้าน รวมทั้งปรับปรุงชั่วโมง ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของหมวดวิชาเฉพาะด้าน สำหรับเนื้อหาของหลักสูตรยังมีความซ้ำซ้อนและเนื้อหาของหลักสูตรกว้างมาก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ และอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ตำราเรียนมีน้อยไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้าสถานที่เรียนยังไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง เช่น แยกห้องปฏิบัติและห้องทฤษฎีให้อยู่คนละส่วน

ด้านกระบวนการ อาจารย์มีความเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอน โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมในด้านการสอน แต่นักศึกษาเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เช่น การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนในด้านการวัดและประเมินผลโดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่ในบางเรื่องต้องปรับปรุง เช่น เกณฑ์ในการให้คะแนนภาคปฏิบัติ ความยุติธรรมในการให้คะแนน

ด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมมาก แต่ผู้บังคับบัญชามีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในทุก ๆ ด้าน ยกเว้นการกำกับการแสดงและการตัดต่อบทละครที่ผู้บังคับบัญชามีความต้องการน้อย

ขวัญใจ มณีวงศ์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ นักศึกษาและบัณฑิต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายโครงสร้าง เนื้อหาวิชา ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่ความเหมาะสมในระดับน้อย และอาจารย์ นักศึกษา บัณฑิต

และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเห็นว่า บัณฑิตที่สำเร็จจากหลักสูตรนี้มีคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะ เฉพาะทางวิชาชีพที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

สุนทร แก้วมาลัยตระกูล (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสถิติศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร โดยใช้รูปแบบวิจัยประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า การ ประเมินบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ในด้านความชัดเจนควร ปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์วิชาชีพเฉพาะตัวมากขึ้นในด้านโครงสร้างของหลักสูตรควรปรับปรุงวิชาใน วิชาพื้นฐานเฉพาะด้านและวิชาพื้นฐานทั่วไปให้เป็นรายวิชาทางวิทยาศาสตร์ และหรือวิทยาศาสตร์ สุขภาพให้มากขึ้นควร เพิ่มจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในหลักสูตรครบทุกข้อ ควรเพิ่มรายวิชาทาง ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และ เนื้อหาวิชาของหลักสูตรยังมีความซ้ำซ้อนกันอยู่มาก

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งได้แก่อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรทั้งทางด้านปริมาณ คุณภาพและความ สะดวกในการเก็บ ยืม หรือรับบริการ

ด้านกระบวนการ กระบวนการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรทั้งในด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และ ทักษะนอกเหนือจากใน วิชาเรียน ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกงานให้มากขึ้น การวัดผลและประเมินผลยังขาดความเข้าใจ ที่ตรงกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านหลักการและมาตรฐานที่ชัดเจน และมุ่งเน้น วัดความจำและ เนื้อหามากกว่าความคิดสร้างสรรค์

ด้านผลผลิต บัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำ และส่วนใหญ่เป็นงานเอกชน ผู้ใช้บัณฑิตภาคีรัฐบาล มีความต้องการเกี่ยวกับคุณสมบัติของบัณฑิต เกือบทุกคุณสมบัติ เหมาะสมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนผู้ใช้บัณฑิตภาคีเอกชนมีความต้องการเกี่ยวกับคุณสมบัติของบัณฑิต เพียงบางคุณสมบัติ และให้มี คุณสมบัติเหมาะสมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่นเดียวกับภาคีรัฐบาล

เกษกานตา สุภาพจน์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรบริหาร ศึกษาศาสตร์ วิชาเอกธุรกิจศึกษา - การเลขานการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี

2529 ในด้านความมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุหลักสูตร สถานที่เรียน กระบวนการเรียนการสอนและประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาเอกธุรกิจศึกษา - การเลขานุการ มีความสอดคล้องตามแนว การจำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย แต่เน้น ในด้านทักษะพิสัยและพุทธิพิสัยมากกว่าจิตพิสัย ส่วนในด้านการใช้ภาษาของความมุ่งหมายของ หลักสูตรบางข้อยังไม่เหมาะสม แต่มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรธุรกิจเป็น ส่วนมาก ข้อเสนอแนะควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ในด้านโครงสร้างของหลักสูตร ควรปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตในวิชาเอกธุรกิจศึกษา - การ เลขานุการ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ของหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ มีบางรายวิชาขาดเนื้อหาทางด้านจิตพิสัยและบางรายวิชาซ้ำซ้อนกัน

ด้านสื่อการเรียนการสอน วัสดุหลักสูตรและสถานที่เรียนยังไม่เหมาะสม เพราะอุปกรณ์ การเรียนการสอนบางประการมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และไม่เพียงพอ เช่น เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า เครื่องอัดสำเนา และเครื่องคอมพิวเตอร์ ตำราเรียน ด้านเลขานุการทั้งภาษาไทยและภาษา ต่างประเทศมีน้อย ไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ส่วนสถานที่เรียนมีสภาพ ไม่เหมาะสม และไม่เพียงพอกับการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการเรียนการสอน จำนวนผู้สอนทางด้านเลขานุการมีน้อยควรมีการส่งเสริม และพัฒนาทางด้านวิชาการและคุณธรรม ผู้บริหารควรให้ความสนใจและทำความเข้าใจกับ การเรียนการสอนในวิชาเอกธุรกิจศึกษา - การเลขานุการให้มากกว่าที่เป็นอยู่

ด้านการเรียนของนักศึกษา มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล โดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงในเรื่องการวางแผนผลการวัดผลและประเมินผลให้ ชัดเจน และอาจารย์ควรมีความยุติธรรมในการวัดผลและประเมินผล

ด้านประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมมาก การปฏิบัติ งานทั้งทางด้านการสอนและงานในสำนักงานมีประสิทธิภาพ เป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชา และควร ปรับปรุงทักษะในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน และ ควรเน้นการปลูกฝังจรรยาบรรณทางอาชีพให้มากกว่าที่เป็นอยู่

งานวิจัยเกี่ยวกับสาขาวิชานาฏศิลป์

ดวงแห จันทรปลั่ง (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขานาฏดุริยางค์ คีตศิลป์ศึกษา วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการบริหารและบริการ หลักสูตร และเพื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ และอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและความคิดเห็นเป็นไปในเชิงนิทาน (Positive) ในด้านเนื้อหาของหลักสูตรความคิดเห็นของทั้งสามกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเนื้อหาวิชาเอกภาคปฏิบัติทั้งสามกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการเรียนการสอนอาจารย์ทั้งสองกลุ่มต่างมีความเห็นไปในเชิงนิทาน (Positive) ด้านการวัดและประเมินผลอาจารย์ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านการบริหารและการบริการ หลักสูตร ทั้งสามกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและความคิดเห็นเป็นไปในเชิงนิเสธ (Negative) นอกจากประเด็นการประสานงานกันระหว่างผู้สอนทั้งสามกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราพร ชวีชีวีเชียร (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบสเตค (Stake) ผลการวิจัยพบว่า สิ่งนำเข้าหรือปัจจัยพื้นฐานของหลักสูตรอันได้แก่จุดหมายหลักการของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชา ทมวดวิชา มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพ และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้มาก จุดประสงค์กลุ่มวิชา ทมวดวิชา มีความสอดคล้องกับจุดหมายและหลักการของหลักสูตร การปฏิบัติตามหลักสูตรอันได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร เกณฑ์การใช้หลักสูตรและการดำเนินงานตามหลักสูตรพบว่า โครงสร้างหลักสูตร มีความสอดคล้องกับจุดหมายและหลักการของหลักสูตร และมีความเหมาะสมกับเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนด

เวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการจัดเนื้อหาวิชาเอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อขั้นสูงขึ้นได้มากตามที่จุดหมายของหลักสูตรกำหนด เมื่อปัจจัย พื้นฐานมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน ส่งผลให้การดำเนินงานตามหลักสูตรส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติ ได้ค่อนข้างครบถ้วนตามทฤษฎีและหลักการพัฒนาหลักสูตร พร้อมทั้งส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามี ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ รวมทั้งมีคุณลักษณะและบุคลิกภาพที่ตรงตามจุดหมาย และหลักการของหลักสูตรกำหนดในระดับค่อนข้างมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

ซิมมอนส์ (Simmons, 1980 : 6183 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมิน หลักสูตรดนตรีศึกษา ที่มหาวิทยาลัยลามาาร์ เมืองโบมอนต์ มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา เพื่อ ตัดสินว่า หลักสูตรตรงกับความต้องการของบัณฑิตหรือไม่ และมีรายวิชาหรือขอบข่ายการศึกษาใด บ้างที่มีคุณค่าน้อยหรือไม่มีคุณค่า ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตปริญญาตรีทางดนตรี 335 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของบัณฑิต ได้แก่ รายวิชาพื้นฐานการรวมวงของวิชาเอกดนตรี รายวิชาดนตรีของวิชาโท ทั้งปฏิบัติและทฤษฎี แบบแผนดนตรีศึกษา คีตวรรณกรรม ทักษะดนตรี ความสามารถส่วนบุคคล การใช้ภาษาอังกฤษ ความซาบซึ้งดนตรี และการสอนนักเรียนขอบข่ายการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการ การบัณฑิต ได้แก่ รายวิชาการศึกษาเรื่อง ความเข้าใจเด็ก บุคลิกภาพในการสอนและความรู้ทั่วไป รายวิชาในขอบข่ายที่ไม่ตรงกับความต้องการของบัณฑิต ได้แก่ คณิตศาสตร์ การปกครอง แบบแผน ดนตรีระดับประถมศึกษา สัมมนาสำหรับการสอบปลายเปล่า ทักษะและความเข้าใจที่ไม่ตรงกับ ความต้องการของบัณฑิต ได้แก่ การสอนขับร้องระดับมัธยมศึกษา การเรียบเรียงเสียงประสานวง แจ๊ซ การเก็บบันทึกเสียงในห้องเรียน และการใช้เครื่องมือโสตทัศนศึกษา รายวิชาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ รายวิชาเอกดนตรีและทฤษฎีดนตรี รายวิชาที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ แบบแผนดนตรีระดับ ประถมศึกษา และคณิตศาสตร์ ลักษณะเด่นของวิชาเอกในหลักสูตรมีดังนี้ คือ ทฤษฎีดนตรี ผู้ปฏิบัติ งานเกี่ยวกับเครื่องดนตรี รายวิชาเอกการประยุกต์ดนตรี ลักษณะด้อยที่สำคัญในหลักสูตร ได้แก่

ดนตรีระดับประถมศึกษา รายวิชาแบบแผนดนตรี การอ่านวาทกรรมซับซ้อน ความคิดเห็นเพิ่มเติม
ที่มีความถี่สูง ได้แก่การสอนนักเรียนจำเป็นต้องให้ประสบการณ์ทางปฏิบัติมากขึ้น และรายวิชา
แบบแผนดนตรีจำเป็นต้องเน้นรายละเอียดเฉพาะเพิ่มเติม

เฟลชเชอร์ (Fletcher. 1981 : 4640 - 4641) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
การประเมินโปรแกรมดนตรีศึกษา ในมหาวิทยาลัยคลาฟลิน ประเทศเยอรมัน เพื่อระบุลักษณะ
เด่นและจุดอ่อนของโปรแกรม ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมจากบัณฑิต 93 คน วิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้จำนวนร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะเด่นของโปรแกรม ได้แก่ ทฤษฎีดนตรี ศีลธรรม
และการวิเคราะห์ประวัติดนตรี วรรณคดี การขับร้อง และรายวิชาแบบแผนดนตรี จุดอ่อนของ
โปรแกรม ได้แก่ เทคนิคของออฟและโคคาลิ การสอนเครื่องดนตรีในวงแบนด์และออเครสตรา
โอกาสในการปฏิบัติรวมวง การทดสอบและการวัดในดนตรีศึกษา ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีชนเผ่า
ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในและนอกมหาวิทยาลัย ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วโดยทั่วไปดีห้องปฏิบัติ
การหลักสูตร ชอบเขตการฟัง และเครื่องดนตรีที่คณะดนตรีเป็นเจ้าของ